

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan lainsäädännön uudistus

Oikeusministeriön muistio 26.1.2016

Kohta 2.3 Muiden kuin vanhempien tapaamisoikeus

LAUSUNTO

Saatuamme mahdollisuuden antaa lausuntomme

Oikeusministeriön muistioon 26.1.2016, SUOMEN ISOVANHEMMAT RY:n hallitus toteaa asiasta seuraavaa:

Isovanhempina, äiteinä ja isinä näemme tapaamisoikeuden laajentamisen koskemaan myös isovanhempia erittäin tärkeänä.

Ensisijaisesti painotamme sitä, että lapsella tulee perusoikeutena olla mahdollisuus kasvaa ja kehittyä turvallisesti, mahdollisimman "katkeamattomasti", virikkeellisesti, siinä kasvuympäristössä, "kodissa", kasvun tarjoamissa sosiaalisissa verkoissa, joissa hän on varhaislapsuutensa ja lapsuutensa kasvanut ja elänyt.

Perheiden kiistatilanteissa, lapsen kasvulle merkittävät, jo lapsuudessa syntyneet isovanhempisiteet, tulee säilyttää, lapsen kasvu- ja kehitysedellytykset huomioiden.

Toissijaisesti toteamme lasten ja lastenlasten elämisen, sukupolviketjun etenemisen seuraamisen, siinä tavalla tai toisella mukana olemisen, olevan meille isovanhemmille merkittävä henkinen voimavara, kun se sovitaan, hoidetaan perheiden ja isovanhempien kulloiseenkin elämäntilanteeseen sopivalla tavalla.

Näin edistetään eri sukupolvien välistä luonnollista, monipolvista vuorovaikutusta ja luodaan edellytyksiä elämän kehittymisen molemminpuoliseen ymmärtämiseen.

Helsingissä 26.4.2016

SUOMEN ISOVANHEMMAT RY /www.isovanhemmat.fi

Hallitus

Tarja Piili
Puheenjohtaja
at.piili@hotmail.com

Marketta Andersson
Sihteeri
marketta.andersson@dnainternet.net

Pekka Leinonen
Projektivastaava
pekkaj.leinonen@kolumbus.fi

Pekka Leinonen
Meteorinkatu 8 D 59
02210 Espoo,
050 5665 529

LÄHETE

ASIA: Lausunto pyydettyyn lakiluonnokseen

LA 27/2012 vp laiksi lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (Juho Eerola /ps ym.) ja

LA 28/2012 vp laiksi rikoslain 25 luvun muuttamisesta (Pauli Kiuru /kok ym.).

Lakivaliokunta

Arvoisa Lakivaliokunta

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto pyydettyihin lakiluonnoksiin.

Lausunto on koottu niistä tiedoista, joita yhdistyksenä ja/tai yksilöinä olemme saaneet ja niistä kokemuksista, joita olemme hankkineet työmme tai elämistemme kautta.

Isovanhempina, ”entisinä” äiteinä ja isinä, omista aikuisiän ja lapsuusaikamme isovanhempi-kokemuksista tiedämme, että lapsuusajan monipolvisilla ihmiskokemuksilla on myönteinen vaikutus lapsen kehitykselle.

Lapset ovat nykyhetken, menneen ja tulevaisuuden rakentajia, tulevia aikuisia, äitejä, isiä, isovanhempia ja päättäjiä.

Suomalainen nykyhetken kapea-alainen perhekäsité: vanhemmat ja lapset, luovat puitteet ”yhteisölliselle” perhe- ja sukukasvulle.

Yhdistys ei toimi syyttäjänä eikä tuomarina.

Espoossa 22.4.2013

Suomen Isovanhemmat ry

Pekka Leinonen
Puheenjohtaja, opetusneuvos

Meteorinkatu 8 D 59
02210 Espoo

050-566 5529
pekkaj.leinonen@kolumbus.fi

Marketta Andersson
Sihteeri

Kangasvuokonkuja 3
16300 Orimattila

040-567 5395
marketta.andersson@dnainternet.net

LIITE: pyydetty lausunto

ASIA: lausunto Eduskunnan lakivaliokunnalle lakialoitteista 27 ja 28/2012

Suomen Isovanhemmat ry on yli 10 vuotta vanha yhdistys, jonka keskeisenä tavoitteena on kulttuurin ja perinteen siirtäminen isovanhemmilta lapsille sekä sukupolvien välisen vuorovaikutuksen lisääminen. Tavoitteena on auttaa isovanhempia ja muita aikuisia tukemaan lapsiperheitä, päiväkoteja ja kouluja näiden kasvatustehtävässä. Yhdistys pyrkii tukemaan myös niitä lapsia, joilla ei ole mahdollisuutta isovanhemmuuden kokemiseen.

Toimintamme aikana olemme kohdanneet monta kertaa saman ongelman: toinen erovanhempi ja / tai hänen vanhempansa eivät saa tavata lapsiaan / lapsenlapsiaan. Osassa tapauksista on ollut ilmeisen ymmärrettäviä syitä, kuten alkoholismi tai epäsosiaalinen käyttäytyminen, mutta paljon on myös tapauksia, joiden osalta nousee kysymys miksi lapselle on voinut tapahtua näin. Erotapauksissa, monissa niissäkin tapauksissa, joissa isovanhemmat ovat olleet enemmän tai vähemmän kiinteänä perheyhteisön osana, on tuo sukupolvien yhteiselon, sosiaalisuuteen kasvun luonnollisin mahdollisuus lapselta katkennut, katkaistu.

Yhdistyksenä emme ole nykyisen lainsäädännön nojalla, suppea perhekokonaisuus –käsite on vain; äiti, isä ja lapset, voineet muuta kuin kuunnella ”onnettomien asioiden kokijoita”. Erotapauksissa epäoikeudenmukaisiksi koetut lasten ja vanhempien tapaamisoikeudet, lasten ja isovanhempien yhteyksien katkaiseminen vaikuttavat lapsen, myöhemmin aikuisen, koko elämään.

Ulkomailta löytyy esimerkkejä erokäytännöistä, joissa selvitetään ja estetään vieraannuttamista ja toimitaan lasten edun mukaisen ratkaisun aikaansaamiseksi. Eroja näiden maiden ja Suomen järjestelmän välillä ovat mm. pidemmälle menevä lainsäädäntö, kehittyneemmät toimintaprosessit ja psykologikoulutuksen saaneiden henkilöiden osuus selvitetäessä lasten etua erotilanteessa.

Viranomaisten tulisi kyetä tunnistamaan erilainen vieraannuttaminen ja tavoitella lasten huollossa ratkaisuja, joissa lapsi säilyttäisi nykyistä useammin molemmat vanhempansa ja myös isovanhempansa.

Lapsen edun nykyistä parempi huomioonottaminen erotilanteissa parantaisi isovanhempien edellytyksiä auttaa vanhempia selviytymään kasvatustehtävästään. Lasten elämästä erotilanteen jälkeenkin tulisi tehdä mahdollisimman turvallista ja eteenpäin katsovaa.

Ihminen turvaa tulevaisuutta siirtämällä tietoja ja taitoja uusille sukupolville. Tässä asiassa isovanhemmilla on tärkeä merkitys perinteen siirtäjinä. Lapselle on tärkeää kokea kuuluvansa sukupolvien jatkumoon, olla lenkki sukupolvien ketjussa. Häntä tulee tukea, arvostaa ja rohkaista kaikilla mahdollisilla tavoilla.

Isovanhemmat ovat myös tärkeässä asemassa antaessaan aikaa lapsenlapsilleen ja silloin, kun lapsen omat vanhemmat eivät esimerkiksi jaksa.

Lapsen eristäminen, vieraannuttaminen vanhemmastaan ja isovanhemmistaan on eettisesti tuomittavaa ja Suomeakin sitovien kansainvälisten sopimusten vastaista toimintaa.

Kyseiset lakialoitteet pyrkivät viemään Suomen käytäntöä oikeaan suuntaan ja niiden läpimeno voisi johtaa uuteen askeleeseen lasten edun entistä paremmin huomioon ottavaksi.

Suomen Isovanhemmat ry puoltaa lakialoitteiden hyväksymistä, mutta se ei lausunnon antamiseen käytettävissä olleen lyhyen ajan puitteissa voi ottaa enempää kantaa lakialoitteiden yksityiskohtiin.

Lakialoitteiden käsittelyn lisäksi yhdistys toivoo Eduskunnan lakivaliokunnan edellyttävän, että hallitus perehtyisi nykyistä paremmin erotilanteessa toisen vanhemman toimesta tapahtuvaan vieraannuttamiseen, lapsen tapaamisen oikeudettomaan estämiseen, lastensuojeluviranomaisten ja oikeuslaitoksen toimintaan, sekä lastensuojeluhenkilöstön koulutuksen ja lastensuojelun toimintatapojen kehittämiseen.

Espoossa 22.4.2013

Suomen Isovanhemmat ry

Pekka Leinonen
puheenjohtaja, opetusneuvos

Marketta Andersson
sihteeri

Yhteystiedot:

Meteorinkatu 8 D 59
02210 Espoo
050-5665 529

Kangasvuokonkuja 3
16300 Orimattila
040-567 5395

pekkaj.leinonen@kolumbus.fi

marketta.andersson@dnainternet.net